

גמרא סדורה מסכת יבמות

פרק י"ג - "בית שמיאי"

לימוד פרק זה לרפואת כל הפצועים על קדושת ה'
ולאחדות עם ישראל
אש התורה הנלמד בפרק זה ירפא את אש התבערה,
וזכות הרבים יעורר רחמים לפני מנהיג העולם, ויאמר לשטן די.
שהקב"ה ייגאלנו גאולה שלימה וקלה

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

כ"ח טבת תשע"ה

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
דניאל ברק ווינט
טל' - 0526071122
דוא"ל vinetdb81@gmail.com
עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בניין לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.
ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד לצורך אישי וללא מטרת רווח.

מסכת יבמות פרק י"ג - "בית שמאי"

1. קז, א

רז"י

מתני'

אין ממאנין. יתומה שהשיאה אמה ואחיה אלא מן האירוסין: **בבעל.** אבל אם מת ולא מיאנה בו ונפלה לפני יבם אינה יוצאת במיאון אלא תמתין עד שתגדיל ותחלוץ:

אין בנות ישראל הפקר. ואפי' מן האירוסין לא תמאן ותיארס לאחר ותחזור ותמאן אלא ממאנת בזה ותמתין מלארוס לאחר עד שתגדיל ויהיו קדושין גמורים ולא תצא עוד משני במיאון:

ותמאן. בראשון ותנשא ובגמרא פריך הא מיאנה בו כבר חדא זימנא:

גמ'

מ"ט דב"ש. דאמרי נשואה לא ממאנה הא קטנה היא:

לפי שאין תנאי. מועיל בנישואין של גדולה ואפי' הוה ליה תנאה בשעת קדושין אחולי אחליה בשעת ביאה וחופה וחיילא להו קדושין קמאי ואי אמרת נשואה קטנה תמאן לא ידעי אינשי דמשום קטנות הוא אלא אמרי תנאה הייל בנישואין ואתו למימר יש תנאי בנישואי גדולה:

נכנסה לחופה כו' מאי איכא למימר. לב"ש אמאי לא ממאנת דקאמרי אין ממאנין אלא ארוסות ומשמע לאפוקי נכנסה לחופה או שנמסרה לשלוחי הבעל דנפקא לה מכלל ארוסה: **לפי שאין תנאי מועיל בחופה.** ואי אמרת קטנה שנכנסה לחופה ולא נבעלה תמאן אמרי תנאה הוה להו ואתי למימר יש תנאי בחופה:

מסר האב. מסרה האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר אי"נ אתי למימר תנאי מועיל במסירה שפיר קאמרי שהרי אין כאן חיבה דנימא אחליה לתנאי דקדושין האי מסר האב לאו דוקא דאילו משקיבל אביה קידושיה לא נפקא במיאון דהאב זכאי בקידושי בתו ואין מיאון אלא ביתומה שקדושה אמה ואחיה וה"ק מסר האב לשלוחי הבעל דקי"ל בכתובות (דף מח:): דנישואין נינהו ודכוותה הכא מסרוה אחין לשלוחין הוה נישואין ולב"ש לא ממאנת מאי איכא למימר:

לא פלוג רבנן. בין נישואין לנישואין:

לפי שאין אדם כו'. ורבנן תקינו נישואין לקטנה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר כדאמר לקמן (דף קיב:): בחרש שנשא ואי אמרת ממאנה מימנעי ולא נסבי לה דאין אדם רוצה לעשות בעילתו בעילת זנות ומיעקרא תקנתא דרבנן:

דאיסורא. דבעילת זנות:

קזא משנה

בית שמאי אומרים:

אין ממאנין אלא ארוסות.

ובית הלל אומרים:

ארוסות ונשואות.

בית שמאי אומרים:

בבעל, ולא ביבם.

ובית הלל אומרים:

בבעל וביבם.

בית שמאי אומרים: בפניו.

ובית הלל אומרים:

בפניו ושלא בפניו.

בית שמאי אומרים:

בבית דין.

ובית הלל אומרים:

בבית דין ושלא בבית דין.

אמרו להם בית הלל לבית שמאי:

ממאנת והיא קטנה, אפילו ארבע וקמש פעמים.

אמרו להם בית שמאי:

אין בנות ישראל הפקר, אלא ממאנת, וממתנת עד שתגדיל, ותמאן, ותנשא.

גמרא

אמר רב יהודה אמר שמואל:

מאי טעמא דבית שמאי?

לפי שאין תנאי בנשואין,

ואי נשואה תמאן, אתי למימר: יש תנאי בנשואין.

ונכנסה לחופה ולא נבעלה, מאי איכא למימר?

לפי שאין תנאי בחופה.

מסר האב לשלוחי הבעל, מאי איכא למימר?

לא פלוג רבנן.

ובית הלל?

מידע ידעי דנישואי קטנה דרבנן נינהו.

רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו:

טעמא דבית שמאי לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות.

ונכנסה לחופה ולא נבעלה, מאי איכא למימר?

לא ניחא ליה דתיהוי חופה דאיסורא.

מסר האב לשלוחי הבעל, מאי איכא למימר?

רש"י

מסר האב כו'. דקיי"ל דנישואין
 ניהו ודכוותה בנישואין דרבנן
 הויא מסירת אחין נישואין
 ולבי"ש לא ממאנה דהא מילתא
 פסיקא קאמרי דאין ממאנין
 אלא ארוסות מאי איכא למימר
 לאו בעילת זנות היא ולא
 מימנעי:

משום פירי. שלא יפסיד פירות
 נכסי מלוג אבל ארוס לית ליה
 פירי:

סבר דאי לא. דאם איני משביחן
 עייצי לה קרוביה כו':

בסעודה. סעודת נישואין היילכך
 אי אמרת תמאן מימנעי ולא
 נסבי:

ניחא להו כו'. היילכך לא
 מימנעי:

לא פלוג רבנן.

ובית הלל?

פין דאיכא קדושין וכתובה לא אתו למימר דבעילתו בעילת זנות.

רב פפא אומר:

טעמא דבית שמאי משום פירי,
 טעמא דבית הלל משום פירי.

"טעמא דבית שמאי משום פירי" - דאי אמרת: נשואה תמאן,

שמייט ואכיל להו מינה דסוף סוף למיפק קיימא.

ובית הלל?

אדרבה, פין דאמרת תמאן, אשבוחי משבח להו,
 סבר דאי לא, עייצי לה קרוביה, ומפקי לה מיניה.

רבא אומר:

היינו טעמא דבית שמאי: שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה.

ובית הלל?

תרווייהו ניחא להו,
 כדי דליפוק עלייהו קלא אישות.

2. קז, א-ב

רָט"י

אמר ר' אושעיא ממאנת למאמרו. לבי"ה דאמרי ממאנת ביבם למאמרו ממאנת שאם עשה בה מאמר ממאנת ועוקרתו שלא תהא צריכה גט למאמרו אבל חליצה שהיא בשביל זיקה לא עקרא:

דבעל כרחה. מקידושי ראשון ומכח נישואין רמיא עליה ובראשון לא מיאנה:

והרי ביאת. יבם בעל כרחה היא כדאמר בהבא על יבמתו (לעיל ד.) יבמה יבא עליה בע"כ:

ומציא עקרא. שלא תהא צריכה גט לביאתו דהא אמרי ב"ה ממאנת ביבם דומיא דבעל: **נישואין קמאי עקרא.** ושוב אין כאן זיקה:

כל שיכולה למאן. בפרק קמא (לעיל ב:) בתו קטנה הנשואה לאחיו ולא קיבל אביה קידושין כגון שהשיאה אביה תחלה לאחר ונתגרשה והיא יתומה בחיי האב ויכולה למאן ולא מיאנה בו ומת צרתה חולצת שאינה צרת הבת להפטר משום צרת ערוה הואיל והבת יכולה למאן אינן נישואין גמורין ולא מתייבמת הואיל ולא מיאנה הבת הויה לה הך צרת ערוה במקצת:

צרת ערוה שאני. דאע"ג דמהני מיאון לקטנה יבמה בעלמא למיפק בלא חליצה לא מהני לגבי ערוה אם מיאנה באביה שהוא יבמה למיהוי צרתה מותרת ליבם:

דתני רמי בר יחזקאל. קטנה שמיאנה בבעל מותרת לינשא לאביו דעקרתיהני לנישואין והויה כאנוסה ומפותה אבל מת בעלה ולא מיאנה בו ומיאנה ביבם אע"ג דנפקא בלא חליצה אלמא נישואי קמאי עקרא אפי"ה אסורה לאביו מפני מראית העין דמשעת נפילה דאהני נישואי קמאי למיפל קמי יבם ולהצריכה מיאון לגבי יבם נראית כלתו של חמיה:

ה"ג. אע"ג דעקרא לנישואי קמאי נראית צרתה כצרת בתו הואיל ואהנו נישואי אחיו בבתו למרמי קמיה:

"בית שמאי אומרים:

בבעל, [ולא ביבם.

ובית הלל אומרים:

בבעל וביבם].

אמר רבי אושעיא:

ממאנת - למאמרו,

ואינה ממאנת - לזיקתו.

אמר רב חסדא:

מאי טעמא דרבי אושעיא?

מאמר מדעתה - מציא עקרא,

זיקה דבעל כרחה - לא מציא עקרא.

והרי ביאה דבעל כרחה,

קזב ומציא עקרא!

אלא: ביאה ומאמר דהוא קעביד - מציא עקרא,

זיקה דרחמנא רמא עליה - לא מציא עקרא.

עולא אמר:

ממאנת אף לזיקתו.

מאי טעמא?

נישואי קמאי קא עקרא.

איתיביה רבא לעולא:

"כל שיכולה למאן ולא מיאנה - צרתה חולצת ולא מתייבמת."

ואמאי?

תמאן השתא ותעקרינהו לנישואי קמאי, ותתייבם צרתה!

צרת ערוה שאני.

דתני רמי בר יחזקאל:

"מיאנה:

בבעל - מותרת לאביו,

ביבם - אסורה לאביו".

אלמא: בשעת נפילה נראית ככלתו,

הכא נמי, בשעת נפילה נראית כצרת בתו.

3. קז, ב

רס"י

מיאנה. יבמה באחד מן האחין
 יבמין אסורה לכולן:
אבעלת הגט. אם נתן לה האחד
 גט פסלה על כולן:
אמר אביי רב. לא הודה לו
 דאיהו אמר לעיל מיאנה בזה
 אסורה לזה:
רבי אושעיא לא הודה לו.
 מדקאמר ר' יוחנן מותרת לאחין
 אע"ג דאיהו גופיה נמי במשמע
 ומיהו אי איכא אחין אין דהוה
 ליה מיאון לחצי זיקה כרב אסי
 אבל בחד יבם דמיאנה בזיקה
 שלימה אסורה ולרבי אושעיא
 אפי' בחד יבם נמי שריא דאין
 מיאון לזיקה:
ואמרי לה רב אסי. נמי לא
 הודה לו וכל שכן רבי אושעיא
 דרבי יוחנן דוקא לאחין אמר
 ולא לו:

אמר רב:

מיאנה בזה - אסורה לזה.
מיד דהוה אבעלת הגט,
בעלת הגט, לאו כיון דאיתסרא לה לחד, איתסרא להו לכולהו,
הכא נמי, לא שנא.

ושמואל אמר:

מיאנה בזה - מותרת לזה,
ולא דמיא לבעלת הגט.
בעלת הגט, הוא דקא עביד בה,
הכא - היא קעבדא ביה.
דאמרה: "לא רעינא בך ולא צבינא בך".
בך הוא דלא רעינא,
הא בבחבך רעינא.

רב אסי אמר:

מיאנה בזה - מותרת אפילו לו.

לימא כרבי אושעיא סבירא ליה,
דאמר: אינה ממאנת לזיקתו.

בחד יבם, הכי נמי דמציא עקרא,
הכא, בשני יבמין עסקינן,
דאין מיאון לחצי זיקה.

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:
מיאנה בזה - מותרת לאחין, ולא הודו לו.

מאן "לא הודו לו"?

אמר אביי:

רב.

רבא אמר:

רבי אושעיא.

ואמרי לה:

רב אסי.

4. קז, ב

כ"י

במדה כפווה מדד. במדה כפווה מדד לשון אונאה כמוודד בשולי המדה וחברו מצאתי בתוספתא דאהלות קדירה שהיא נתונה כו' היתה כפווה לשון הכפישני באפר (איכה ג) שהיה מפסיד נכסי מלוג שלה: תרי קיטרי עבדו ביה. שני קשרים עשו עליו לרעתו:

"בית שמאי אומרים:

בפניו,

[ובית הלל אומרים:

בפניו ושללא בפניו"].

תנא:

"אמרו להן בית הלל לבית שמאי:

והלא פישון הגמל מיאנה אשתו שלא בפניו!

אמרו להן בית שמאי לבית הלל:

פישון הגמל במדה כפווה מדד,

לפיכך מדדו לו במדה כפווה".

מדקא אכיל פירי - פשיטא נשואה היא,

והאמרי בית שמאי: "נשואה לא ממאנה!"

תרי קיטרי עבדו ביה.

5. קז, ב

"בית שמאי אומרים:
בפני בית דין,
ובית הלל אומרים:
בבית דין ושללא בבית דין".

תנן התם:
"החליצה והמיאונין בשלשה".

מאן תנא?

אמר רבה:
 בית שמאי היא.

אבוי אמר:
 אפילו תימא: בית הלל.
 עד כאן לא קאמר בית הלל אלא דלא בעינן מומחין,
 אבל שלשה בעינן.

כדתנא:
"בית שמאי אומרים:
בפני בית דין,
ובית הלל אומרים:
בפני בית דין ושללא בפני בית דין.
ואלו ואלו מודים שצריך שלשה.
רבי יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון:
מכשירין בשנים".

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן:
 הלכה כאותו האג.

6. קז, ב

רש"י

והרי מיאנה חדא זימנא. בבעלה
 ואמאי קתני ותמאן ותנשא:
 רוצה אני. שמא חזרה:
 תרתי קתני. לאו למיהדר למאן
 זימנא אחרייתי אלא תרתי מילי
 נינהו ממאנת וממתנת מליארס
 לאחר עד שתגדיל כדי שלא
 תחזור ותמאן בשני או אם
 רצתה להנשא ממאנת בבעל
 ותנשא לאלתר דתו לא ממאנת
 לבית שמאי דנשואה היא:

[אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי:

מִמָּאֲנָתָּ וְהִיא קִטְנָה, אֶפִּילוּ אַרְבַּע וְחֲמִשׁ פְּעָמִים.

אָמְרוּ לָהֶם] בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: תִּמְאָן.

[אִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הִפְקֹר, אֲלֵא מִמָּאֲנָתָּ, וּמִמִּתְנָתָּ עַד שֶׁתִּגְדִּיל, וְתִמְאָן, וְתִנְשָׂא].

וְהָא מִיָּאנָה תְּדָא זִימְנָא!

אָמַר שְׁמוּאֵל:

עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתֹאמַר: "רוּצָה אֲנִי בְּמִיָּאוֹנִים הָרִאשׁוֹנִים".

עוֹלָא אָמַר:

תְּרִתִּי קִתְּנִי: אוֹ שֶׁתִּמְאָן וְתִגְדִּיל וְתִיָּאֲרִס,

אוֹ שֶׁתִּמְאָן וְתִנְשָׂא לְאֶלְתֵּר.

בְּשִׁלְמוֹא עוֹלָא, הֵיִינוּ דְקִתְּנִי: "עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתִמְאָן"²¹⁸ וְתִנְשָׂא.

אֲלֵא לְשְׁמוּאֵל "עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתֹאמַר" מִיִּבְעֵי לִיה!

קִשְׂיָא.

7. קז, ב - קח, א

ר"י

מתני'

אין מעשה קטנה אלא כמפותה.
כדקתני בת ישראל לכהן לא
תאכל כו' דכמי שלא נשאת
דמי:
כל עכבה כו'. כל מה שהיא
מעוכבת אצלו בשבילו כאילו
היא אשתו ובגמרא מפרש מה
היא:

גמ'

אתי לאיחלופי בגיטא. שיכתבנו
סופר בור בגט גירושין לגרש בו
אשה:
אפי' כשהיא יושבת באפריון.
ונושאת אותה מבית אביה לבית
בעלה לחופה ואמרה אי אפשי
בו דאיכא למימר אי לא בעיא
ליה תיחות ותזיל אפי' הכי הוי
מיאון:
אפי' אורחים. דליכא בית דין
ותו דהני מישתק שתקי ולא קא
מודעי:
אצל חנוני. דליכא אלא חנוני
ואיכא למימר משום דאטרחה
הוא להביא לו חפץ משלו: ל"ג
והגדילה:

משנה

אי זו היא קטנה שצריכה למאן?
כל שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה.
השיאוה שלא לדעתה - אינה צריכה למאן.
רבי חנינא בן אנטונינוס אומר:
כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קידושיה - אינה צריכה למאן.
רבי אליעזר אומר:

אין מעשה קטנה בלום, אלא כמפותה.
בת ישראל לכהן - לא תאכל בתרומה,
בת כהן לישראל - תאכל בתרומה.
רבי אליעזר בן יעקב אומר:
כל עכבה שהיא מן האיש - באילו היא אשתו,
כל עכבה שאינה מן האיש - באילו אינה אשתו.

גמרא

אמר רב יהודה ואמרי לה במתניתא תנא:
בראשונה היו כותבין גט מיאון:
"לא רעינא ביה,
ולא צבינא ביה,
ולית אנא בעיא להתנסבא ליה".
כיון דחזו דנפיש דיבורא, אמרי:
קח, אתי לאיחלופי בגיטא - תקינו הכי:
"ביום פלוני מיאנה פלונית בת פלוני באנפנא".

תנו רבנן:

"אי זהו מיאון?
אמרה: "אי אפשי בפלוני בעלי",
"אי אפשי בקידושין שקידשוני אמי ואחי".
יתר על כן אמר רבי יהודה:
אפילו יושבת באפריון והולכת מבית אביה לבית בעלה,
ואמרה: "אי אפשי בפלוני בעלי" זהו מיאון.
יתר על כן אמר רבי יהודה:
אפילו היו אורחין מסובין בבית בעלה, והיא עומדת ומשקה עליהם,
ואמרה להם: "אי אפשי בפלוני בעלי" - זהו המיאון.
יתר על כן אמר רבי יוסי בר יהודה:
אפילו שיגרה בעלה אצל חנוני להביא לו חפץ משלו,
ואמרה: "אי אפשי בפלוני בעלי" - אין לה מיאון גדול מזה".

8. קח, א

כ"י

נתקדשה. לאחר בלא מיאון:
 בקידושין. שנתקדשה לאחר
 פליגי דלא הוי מיאון אבל
 בנישואין מודו או דלמא אפי'
 בנישואין שנישאת לאחר בלא
 מיאון פליגי:
 הלכה כר' יהודה. אתרוייהו
 איתמר:
 דהוה נסיבא מעיקרא. לראשון
 ואפילו הכי נפקא במיאון קל:
 למיבדקינהו. אי הוו מיהדרין
 ממרדייהו:

"רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר:

כל תינוקות] שאינה יכולה לשמור קידושיה - אינה צריכה למאן].

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס.

תנא:

"קטנה שלא מיאנה ועמדה ונשאת.
משום רבי יהודה בן בתירה אומר:
נישואיה הו הו מיאוניה".

איבעיא להו:
 נתקדשה מהו?

תא שמע:

"קטנה שלא מיאנה ועמדה ונתקדשה,
משום רבי יהודה בן בתירה אומר:
קידושיה הו הו מיאוניה".

איבעיא להו:

פליגי רבנן עליה דרבי יהודה בן בתירה,
 או לא?

אם תימצא לומר: פליגי,
 בקידושין,

או אפילו בנישואין?

ואם תימצא לומר: פליגי אפילו בנישואין,
 הלכה כמותו,
 או אין הלכה כמותו?

ואם תימצא לומר: הלכה כמותו,
 בנישואין,

או אפילו בקידושין?

תא שמע:

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 הלכה כרבי יהודה בן בתירה.

הלכה מכלל דפליגי.

ואכתי תיבעי לך:

הוה נסיבא מעיקרא,
 או דלמא מיקדשא?

תא שמע:

"דכלתיה דאבדן, אימרוד,

שדר רבי זוגי דרבנן למיבדקינהו.

אמרי להו נשי: חזו גבריכו דקאתו.

אמרי להו: ניהוו גבריכו דיכחו.

אמר רבי: אין לך מיאון גדול מזה".

מאי לאו דהוה נסיבא.

לא, דהוה מיקדשא קדושי.

והלכה כרבי יהודה בן בתירה,
 ואפילו בנישואין דקמא.

9. קח, א

רש"י

ועומדת מחיקו. אם בת כהן
לישראל היא:
וטובלת. מפני תשמיש ששמה
ואוכלת לערב בתרומה:
ר' יהושע אומר זכאי
במציאתה. דרבנן אפקרוה גביה
והפקר בית דין היה הפקר:
ומיטמא לה. אם כהן הוא
ואע"י דנישואין דידה דרבנן הא
אוקימנא בהאשה כיון דירית
לה הויא לה כמת מצוה:

"רבי אליעזר אומר:

[אין מעשה קטנה כלום, אלא במפותה"].

אמר רב יהודה אמר שמואל:

חוזרני על כל צדדי חכמים ולא מצאתי אדם שהשוה מדותיו בקטנה כרבי אליעזר.
שעשאה רבי אליעזר כמטיילת עמו בחצר, ועומדת מחיקו וטובלת, ואוכלת בתרומה לערב.

תנא:

"רבי אליעזר אומר:

אין מעשה קטנה כלום,

ואין בעלה זכאי:

לא במציאתה,

ולא במעשה ידיה,

ולא בהפרת נדריה,

ואינו יורשה,

ואין מיטמא לה.

כללו של דבר: אינה נאשתו לכל דבר, אלא שצריכה מיאון.

רבי יהושע אומר:

בעלה זכאי:

במציאתה,

ובמעשה ידיה,

ובהפרת נדריה,

ויורשה,

ומיטמא לה.

כללו של דבר: הרי היא נאשתו לכל דבר, אלא שיוצאה במיאון.

אמר רבי:

נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע,

שרבי אליעזר השוה מדותיו בקטנה,

ורבי יהושע חלק".

מאי "חלק"?

אי אשתו היא - תיבעי גט.

לרבי אליעזר נמי,

אי לאו אשתו היא - מיאון נמי לא תיבעי!

אלא בכדי תיפוק?!

10. קח, א

רס"י

תבעוה לינשא. בעודה תחתינו ונתעכבה מלינשא בשבילו כאילו היא אשתו וצריכה מיאון: **נתן לה גט זו היא עכבה מן האישי.** דכיון שלא מיאנה בו גליא דעתה דבשבילו היתה מעכבת אצלו ואשתו היא ליאסר בקרובותיה ופסלה בגיטו מן הכהונה: **עכבה שאינה מן האישי.** לא נתעכבה אצלו בשביל אישות:

"דבי אליעזר בן יעקב אומר:

[כל עכבה שהיא מן האישי - באילו היא אשתו, כל עכבה שאינה מן האישי - באילו אינה אשתו].

היכי דמי "עכבה שהיא מן האישי"?
ו"עכבה שאינה מן האישי"?

אמר רב יהודה אמר שמואל:

תבעוה לינשא, ואמרה: "מחמת פלוני בעלי" - זו היא: "עכבה שהיא מן האישי".
"מחמת בני אדם שאינם מהוגנין לי" - זו היא: "עכבה שאינה מן האישי".

אב"י בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרוניהו:

נתן לה גט - זו היא: "עכבה שהיא מן האישי".

והוא אסור בקרובותיה,

והיא אסורה בקרוביו,

ופסלה מן הכהונה.

מיאנה בו - זו היא: "עכבה שאינה מן האישי",

והוא מותר בקרובותיה,

והיא מותרת בקרוביו,

ולא פסלה מן הכהונה.

הא קתני לקמן:

"הממאנת באישי:

הוא מותר בקרובותיה,

והיא מותרת בקרוביו,

ולא פסלה מן הכהונה.

נתן לה גט:

הוא אסור בקרובותיה,

והיא אסורה בקרוביו,

ופסלה מן הכהונה!"

פרושי קמפרש.

11. קח, א-ב

רש"י

מתני'

נתן לה גט. ואפי' היא קטנה
הרי היא כשאר גרושות ואסורה
בקרוביו:

מותרת לחזור לו. אף על גב דאם
לא החזירה ונישאת לאחר
מתוך הגירושין ונתארמלה
אסורה לראשון אפי' הכי כי
החזירה ומיאנה בו אתי מיאון
וגלי עלה דקטנה היא ובטלה
לגיטה ולא הוי בחזרה שניה
כמתזיר גרושתו משניסת
לאחר:

זה הכלל. כלומר אפילו פעמים
הרבה גירשה והחזירה ומיאנה
אם נשאת לאחר מתוך גט
אסורה לחזור לו מתוך המיאון
מותרת לחזור לו:

לאחר ומיאנה בו. כלומר חזרה
ונשאת לשלישי ומיאנה בו:

כל שיוצאה ממנו בגט אסורה
לחזור לו. אף על פי שיצתה משל
אחרון במיאון לא בטליה לגיטא
דידיה ובגמרא פרכין רישא
לסיפא:

גמ'

תברא. קשיין אהדדי:

משנה

הממאנת באיש:
הוא מותר בקרובותיה,
והיא מותרת בקרוביו,
ולא פסלה מן הכהונה.

נתן לה גט:
הוא אסור בקרובותיה,
והיא אסורה בקרוביו,
ופסלה מן הכהונה.

נתן לה גט והחזירה,
מיאנה בו,
ונשאת לאחר, ונתארמלה או נתגרשה -
מותרת לחזור לו.

מיאנה בו והחזירה,
נתן לה גט,
ונשאת לאחר, ונתארמלה או נתגרשה -
אסורה לחזור לו.

קח, ב זה הכלל:

גט אחר מיאון - אסורה לחזור לו,
מיאון אחר גט - מותרת לחזור לו.

הממאנת באיש ונשאת לאחר, וגירשה,
לאחר ומיאנה בו,
לאחר וגירשה,
לאחר ומיאנה בו²¹⁹,
זה הכלל:
כל שיוצאה הימנו בגט - אסורה לחזור לו,
במיאון - מותרת לחזור לו.

גמרא

אלמא אתי מיאון ומבטל גט.
ודמינהי:

"הממאנת באיש ונשאת לאחר, וגירשה,
לאחר ומיאנה בו,
לאחר, וגירשה.
לאחר ומיאנה בו²²⁰,
זה הכלל:
כל שיצתה הימנו בגט - אסורה לחזור לו,
במיאון - מותרת לחזור לו."
אלמא: לא אתי מיאון דחבריה ובטיל גיטא דידיה!

אמר רב יהודה אמר שמואל:
תברא,
מי ששנה זו - לא שנה זו.

אמר רבא:
ומאי קושיא?

²¹⁹ שורה זו תוספת למהדורת הדפוס על פי גירסת המשניות והרי"ף

²²⁰ שורה זו תוספת למהדורת הדפוס על פי גירסת המשניות והרי"ף

רש"י

ומאי שנא מיאון דחבריה דלא מבטל גיטא. דקמא לאישתרוי לה לקמא:
דאידי דמכרת ברמיזותיו ובקריעותיו. דקמא:
אזיל ומשבש לה. עד דממאנת בבתרא ומהדר לה:
הא שבשא ולא אשתבשא. שהרי לאחר גירושין החזירה ולא יכול לפייסה שתעמוד עמו ומיאנה בו הילכך ליכא למיחש לה לשיבשא וכן כל היוצאת במיאון לא חיישין לשיבשא דמסתמא פייסה כי הואי גביה שלא תמאן ולא איפייסה אבל כי נישאת לאחר מתוך הגט הולך ומפייסה ואמר מתחרט אני בגירושין והיא אוהבתו שהרי על כרחא יצתה ממנו הילכך הדרה וממאנת בשני:
הא מיאנה מותרת לחזור. לראשון:
אלמא אתי מיאון דחבריה. ומגלה על קטנות ומבטל גיטא מקמא:
ששלשה בגיטין. שהוציאה שלש פעמים בגט דמיחזיא כגדולה תו לא הדרא לחד מינייהו דלא אתי מיאון דאחר לבטולי אבל קודם שתשלש אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא ואי בעיא לאהדורה מהדר לה:

וְדַלְמָא: מִיֵּאוֹן דִּידֵיהּ - מְבַטֵּל גִּטְא דִּידֵיהּ, מִיֵּאוֹן דְּחֻבְרֵיהּ - לֹא מְבַטֵּל גִּטְא דִּידֵיהּ!

וּמַאי שְׁנָא מִיֵּאוֹן דְּחֻבְרֵיהּ דְּלֹא מְבַטֵּל גִּטְא דִּידֵיהּ?

אִיֵּידי דְּמַכְרַת בְּרַמְיִזוּתֵיהּ וּבְקִרְיֻצוּתֵיהּ אָזִיל מְשַׁבֵּשׁ וּמְיִיתֵיהּ לָהּ.

מִיֵּאוֹן דִּידֵיהּ נְמִי לֹא לִיבְטֵל גִּטְא דִּידֵיהּ, דְּאִיֵּידי דְּמַכְרַת בְּרַמְיִזוּתֵיהּ וּבְקִרְיֻצוּתֵיהּ אָזִיל מְשַׁבֵּשׁ וּמְיִיתֵיהּ לָהּ!

הָא כְּבַר שְׁבָשָׂא וְלֹא אִישְׁבָשָׂא.

אֵלֶּא אִי קְשִׁיא,

דְּחֻבְרֵיהּ אֲדַחֲבֵיהּ קְשִׁיא:

"מִיֵּאֲנָה בּוּ וְהַחֲזִירָהּ, נָתַן לָהּ גִּטְא,

וְנִשְׂאָת לְאַחַר, וְנִתְאַרְמְלָהּ אוּ נִתְגַּרְשָׁה - אֲסוּרָה לְחֻזוֹר לּוּ".

טַעֲמָא דְ"נִתְאַרְמְלָהּ אוּ נִתְגַּרְשָׁה", הָא מִיֵּאֲנָה - מוֹתֶרֶת לְחֻזוֹר לּוּ,

אֵלֶּמָא: אֲתֵי מִיֵּאוֹן דְּחֻבְרֵיהּ וּמְבַטֵּל גִּטְא דִּידֵיהּ.

וְרַמְיִנְהִי:

"הִמְתַּאֲנִת בְּאִישׁ וְנִשְׂאָת לְאַחַר וְגִירְשָׁה,

לְאַחַר וּמִיֵּאֲנָה בּוּ,

זֶה הַכֹּלל:

כֹּל שִׂיבְתָהּ מִמֶּנּוּ: בְּגִט - אֲסוּרָה לְחֻזוֹר לּוּ,

בְּמִיֵּאוֹן - מוֹתֶרֶת לְחֻזוֹר לּוּ".

אֵלֶּמָא: לֹא אֲתֵי מִיֵּאוֹן דְּחֻבְרֵיהּ וּמְבַטֵּל גִּטְא דִּידֵיהּ!

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:

תְּבַרָא,

מִי שִׁשְׁנָה זוּ, לֹא שְׁנָה זוּ.

עוֹלָא אָמַר:

כְּגוֹן שִׁשְׁלִישָׁה בְּגִיטִין, דְּמִיחֲזִיא כְּגִדּוּלָהּ.

12. קח, ב.

רש"י

מאן תנא. דאמרן לעיל מי ששנה זו לא שנה זו:
בשעת הסכנה. שנגזר שלא יעסקו בתורה:
בכסף שתינו. על ידי שכירות למדנו: את רבי ישמעאל ברי יוסי והתיר לייג אלא אדרב פליג ואמר לא את זו אסרו רבי עקיבא ורבי יהודה בן בתירא ותנאי דקאמר היינו רב ורבי ישמעאל דרב נמי תנא הוא:
לאיסור כרת. איסור אשת איש הפקעת ממנה בלא גט אלמא אין מעשה שלה כלום:
לאיסור לאו. דמחזיר גרושתו לא כ"ש דגלי דקטנה היא ולא הוה גיטה כלום:
אשת אחי האם. שנייה מדברי סופרים גזירה משום אשת אחי האב שהיא ערוה:
מהו שתמאן. בנישואין הראשונים שלא תהא שנייה לו ותתיבם אבל באישות דערוה כגון אשת אחיו מאמו קטנה ומת ונשאה אחיו מאביו פשיטא לן דלא אתי מיאון דלאחר מיתה למישרי ערוה לייבומה:
ומודה רב. אע"ג דלא אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא דידיה נהי דלדידיה לא הדרה אבל לגבי אחיו נתבטל דלא תיהוי גרושת אחיו והא דקתני מתניי נתן לה גט אסורה בקרוביו היכא דתו לא נפיק מאחרים במיאון דלא איבטל גיטא דקמא:
פשיטא. דהא תנן במתניי אתי מיאון ומבטל גיטא ואפי' דידיה לא אסרנא אלא אידי דמכרת ברמיזותיו אזיל ומשבש לה אבל אחיו ליכא למימר הכי:
מהו דתימא ניגזור אחיו אטו הוא. דאי שריא ליה לאחיו אמרי הא חזינן דבטל גיטא ואתי איהו למינסב:

[אמר רבי אלעזר:

תברא, מי ששנה זו, לא שנה זו"].

מאן תנא?

אמר רב יהודה אמר רב:

מאי דכתיב: "מימינו בקסף שתינו עצינו במהיר ובאו" (איכה ה, ד)?

בשעת הסכנה נתבקשה הלכה זו,

הרי שייצאה מראשון בגט ומשני במיאון, מהו שתחזור לראשון?

שכרו אדם אחד בארבע מאות זו ושאלו את רבי עקיבא בבית האסורין - ואסר.

את רבי יהודה בן בתירה בנציבין - ואסר.

אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי:

לזו לא הוצרכנו,

לאיסור פרת התרת,

לאיסור לאו - לא כל שפן!?

ברם קד שאלו:

הרי היתה אשת אחי אמו, שהיא שנייה לו,

ונשאה אחיו מאביו ומת,

מהו שתמאן השתא, ותעקרנהו ונישואין קמאי, ותתיבם?

יש מיאון לאחר מיתה, במקום מצוה,

או לא?

שכרו שני בני אדם בארבע מאות זו,

ובאו ושאלו את רבי עקיבא בבית האסורין - ואסר.

את רבי יהודה בן בתירה בנציבין - ואסר.

אמר רב יצחק בר אשיאן:

ומודה רב שמונתרת לאחיו של זה שנאסרה עליו.

פשיטא הוא ניהו דמפרת ברמיזותיו וקריעותיו, אבל אחיו לא!

מהו דתימא: ליגזר האי אטו האי

קא משמע לן.

ואיכא דאמרי:

אמר רב יצחק בר אשיאן:

כשם שאסורה לו,

קד אסורה לאחיו.

והא אינה מכרת בקריעותיהם ורמיזותיהם!

גזירה אחיו אטו הוא.

13. קח, ב - קט, א

רפ"י

מתני'

מותרת ליבם. ולא אמרינן נישואין הראשונים מפילים יבמה לפני יבם והרי נאסרו עליו אותן נישואין בשעת שגירשה אחיו והוא ליה גרושת אחיו: **ורבי אלעזר אוסר.** מפרש טעמא בגמ':

וכן המגרש היתומה. קטנה שהשיאוה אמה ואחיה והחזירה בין בקטנותה בין בגדלותה מותרת ליבם כדאמר דמיתה מפלת ובשעת מיתה היתה אשתו:

קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה. בקטנותה וקבל אביה גיטה כדאמר בפרק נערה שנתפתתה (כתובות מו:). ומקבל את גיטה הרי היא כיתומה בחיי האב אע"פ שאביה חי הוא היא כיתומה לענין קידושין דשוב אין לו כח לקבל קידושה כדאמר התם אם משהשיאה אין לאביה רשות בה:

והחזירה בקטנותה אסורה ליבם. אם מת בקטנותה ואפי' לרבנן דגירושה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה דקידושי קטנה אינן כלום הואיל ופקע זכות אב והיא אין לה יד והוא ליה כגרושה ועומדת:

גמ'

עיפה. שם חכם:

שעה אחת. באיסור גרושת אחיו שהיא בכרת:

אי מיתת בעל מפלת. לייבום או כח נישואין הראשונים: **בקיאים בגירושין.** הכל רואין שגרשה דגירושין קלא אית להו אבל חזרה לית ליה קלא דזימנין דקא מהדר לה באורתא ושכיב בצפרא דלא חזו אינשי בחזרתה ואמרי זה מייבם גרושת אחיו:

מי לא עסקינן. מי ליכא לאוקומי נמי מתני' בהכי דזימנין דהוי הכי:

דגזר הנך. כל מוחזרת גזר משום יתומה בחיי האב דאמרי במתני' דלאחר חזרתה הרי היא כגרושה:

פשיטא. דהואיל ואין לאביה רשות בה והיא קטנה אין חזרתה חזרה והרי היא כגרושה אלא להכי תנייה במתני' לאשמועינן דטעמא דקמייתא משום הא:

מְשֻׁנָּה

המגרש את האשה והחזירה - מותרת ליבם.

קט, א, **ורבי אלעזר אוסר.**

וכן המגרש את היתומה והחזירה - מותרת ליבם.

ורבי אלעזר אוסר.

קטנה שהשיאה אביה, ונתגרשה - כיתומה בחיי האב.

והחזירה - דברי הכל אסורה ליבם.

גְּמָרָא

אמר עיפה:

מאי טעמא דרבי אלעזר?

הואיל ועמדה עליו, שעה אחת באיסורא.

אמרו ליה רבנן לעיפה:

אי הכי, חליצה נמי לא תיבעי!

וכי תימא: הכי נמי,

והתניא:

"משום רבי אלעזר אמרו: חולצת!"

אלא אמר עיפה:

רבי אלעזר - לא ידענא מאי טעמא.

אמר אביי:

היינו טעמא דרבי אלעזר:

מספקא ליה: אי מיתה מפלת,

אי נישואין הראשונים מפילים.

אי מיתה מפלת - הא רמיא קמיה לייבום,

אי נישואין הראשונים מפילים - הא עמדה עליו שעה אחת באיסור.

רבא אמר:

לעולם פשיטא לרבי אלעזר דמיתה מפלת,

ומיהו הפל בקיאיין בגירושין,

ואין הכל בקיאיין בחזרה.

אדרבה, חזרה, כיון דיתבא תותיה, אית ליה קלא!

מי לא עסקינן דאהדרה באורתא ושכיב בצפרא.

רב אשי אמר:

היינו טעמא דרבי אלעזר,

דגזר הני, משום "יתומה בחיי האב" והחזירה.

הכי נמי מסתברא:

מדקתני סיפא: "קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה - כיתומה בחיי האב,

והחזירה - דברי הכל שאסורה ליבם".

האי מאי למימרא?

פשיטא!

אלא לאו, הא קא משמע לן: טעמא דרבי אלעזר דגזר הנך משום האי.

שמע מינה.

רש"י

בד"א. דחכמים מודים כשגירשה כשהיא קטנה וקבל אביה גיטה והחזירה כשהיא קטנה דאין כח לא לאביה ולא לה לקדשה ומת כשהיא קטנה דלא בעלה משגדלה דתהוי ביאה משגדלה קידושין: **וגדלה אצלו.** אמריי סתם ביאה ראשונה משגדלה קידושין הן: **משום ר' אלעזר אמרו כו'.** ומדקתני לעיל ומודים חכמים לרבי אלעזר ביתומה בחיי האב אלמא איירי בה רבי אלעזר דטעמא דבאחרניתא משום הא:

תניא כוותיה דרב אשי:

"מודים חכמים לרבי אלעזר:

בְּקַטְנָה שֶׁהִשְׂיָאָה אָבִיהָ וְנִתְגַרְשָׁה - הִרִי הִיא פִּיתוּמָה בְּחַיֵּי הָאָב, וְהַחֲזִירָה - שְׂאֵסוּרָה לִיבָם,

מִפְּנֵי שְׂגִירוּשָׁיָה גִירוּשֵׁין גְּמוּרִין, וְאִין חֲזָרְתָה חֲזָרָה גְּמוּרָה.

בְּמָה דְּבָרִים אָמֹרִים: שְׂגִירְשָׁה בְּשֶׁהִיא קַטְנָה וְהַחֲזִירָה בְּשֶׁהִיא קַטְנָה.

אָבֵל גִּירְשָׁה בְּשֶׁהִיא קַטְנָה וְהַחֲזִירָה בְּשֶׁהִיא גְּדוּלָה,

אִי נְמִי הַחֲזִירָה בְּשֶׁהִיא קַטְנָה וְגְדוּלָה אֶצְלוּ וּמֵת -

או חוֹלְצָת או מִתְיַבֶּמֶת.

מִשּׁוּם רִבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ:

חוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת."

רש"י

צרתה. דמוחזרת גדולה לר"א מהו:
היא גופא גזירה. משום יתומה בחיי האב:
גזירה לגזירה. צרתה אטו היא:
היא חולצת. אם בא יבם להזקק לה חולצת ופוטרת צרתה ולא מתייבמת אבל אם נזקק לצרתה או חולצת או מתייבמת והיא נפטרת:

.14 קט, א

המגרש את האשה והחזירה - מותרת ליבם.

ורבי אלעזר אוסר.

וכן המגרש את היתומה והחזירה - מותרת ליבם.

ורבי אלעזר אוסר.

בעא מיניה רבא מרב נחמן:

צרתה מהו?

אמר ליה:

היא גופה גזירה,

ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה!

והא תניא:

"משום רבי אלעזר אמרו:

היא וצרתה חולצת."

"היא וצרתה" סלקא דעתך?!

אלא לאו: או היא או צרתה חולצת!

לאו תרוצי קמתרצת?

תריץ הכי: היא חולצת,

צרתה או חולצת או מתייבמת.

15. קט, א

ר"י

מתני'

תצא משום אחות אשה.
 ופטורה מחליצה ומייבום:
מת בעלה של גדולה. ונפלה לפני
 בעל הקטנה זיקתה של גדולה
 שהיא מן התורה אוסרת
 הקטנה עליו דנישואיה מדרבנן
 ולא אלימא לאפקועי זיקה
 דאורייתא והויא לה אחות
 זקוקתו ומה יעשו:

רבי אליעזר אומר מלמדין
הקטנה שתמאן בו. ותעקור
 נישואיה ויהא מייבם את
 הגדולה:

ר"ג אומר. אין זיקתה אוסרת
 את זו דר"ג סובר אין זיקה
 כלומר לא אלימא זיקה כדפי
 בפי ר"ג (לעיל נא.) הלכך אם
 מיאנה מיאנה ותתייבם גדולה
 ואם לאו תמתין קטנה אצלו עד
 שתגדיל ויהיו נישואיה גמורין
 ותצא הלזו משום אחות אשה
 אבל מיחלץ לגדולה לא דפסל
 את הקטנה עליו משום אחות
 חלוצה:

אי לו. אוי לו:

מוציא את אשתו בגט. ואין
 מלמדין אותה למאן כדאמר
 בגמ' יתרחק אדם מן המיאונין
 ומיתב נמי לא יתבה תותיה
 דקסבר יש זיקה אלא תצא בגט
 וזו לא תתייבם משום אחות
 גרושה אלא תצא בחליצה:

גמ'

ומי שרי. ללמד קטנה שתמאן:
ידבק אדם כו'. מפרש טעמא
 דכולהו לקמן:
מן ערבון. שלא יהא ערב:

משנה

שני אחין נשואין לשתי אחיות קטנות,
ומת בעלה של אחת מהן - הלזו תצא משום אחות אשה.
וכן שתי חרשות
גדולה וקטנה,

מת בעלה של קטנה - תצא הקטנה משום אחות אשה.
מת בעלה של גדולה -

רבי אליעזר אומר:

מלמדין את הקטנה שתמאן בו.

רבן גמליאל אומר:

אם מיאנה - מיאנה,

ואם לאו תמתין עד שתגדיל - ותצא הלזו משום אחות אשה.

רבי יהושע אומר:

אי לו על אשתו, אי לו על אשת אחיו, מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו בחליצה.

גמרא

ומי שרי?

והתני בר קפרא:

"לעולם ידבק אדם בשלשה דברים,

ויתרחק משלשה דברים.

"ידבק בשלשה דברים:

בחליצה,

ובהבאת שלום,

ובהפרת נדרים.

"ויתרחק משלשה דברים:

מן המיאון,

ומן הפקדונות,

ומן הערבונות!"

מיאון דמצוה שאני.

16. קט, א-ב

רש"י

כאבא שאול. פרק החולץ הכונס
 יבמתו לשם נוי וכו':
וא"ר אבהו. במסכת קידושין:
אתיא רדיפה רדיפה. תשלום
 שכן גדול להבאת שלום שאוכל
 פירותיהן בעולם הזה והקרן
 קיימת לו לעולם הבא כגמילות
 חסדים דכתיב בהו ימצא חיים
 צדקה בעולם הבא וכבוד בעולם
 הזה:
כאילו בנה במה. בשעת איסור
 הבמות דחוטא הוא דכתיב
 (דברים כג) וכי תחדל לנדור וגו'
 הא לא תחדל יהיה בך חטא:
כאילו הקריב קרבן. שעבר עליו
 שתי עבירות אלא ילך אצל חכם
 ויתירונו כדי שלא יהא רגיל
 בכך:
בבר מתא. לא יקבל פקדון מבן
 עירו:
דבייתה כי בייתה דמי. שרגיל
 אצלו ויטול את שלו ויחזור
 ויתבענו:
שלציון. שם מקום שמניחין
 הלוה ותופסין הערב לישנא
 אחרינא שלציון קוראין שם
 הערבון על שם נוטריקון שלוף
 דוץ שולף עצמו מן הלוה ותוקע
 עצמו על הערב:
דוץ. לשון תיקוע כדאמר דצה
 שלפה (שבת דף נ:):
רע ירוע. רעה אחר רעה:
כי ערב זר. המערב זרים גרים
 בישראל והנכנס בערבון נמי
 משמע:
ולתוקע עצמו. סיפא דקרא
 ושונא תוקעים בוטח וכולה
 מפרש לה:
תוקע עצמו לדבר הלכה.
 שאומר הריני שונה ואיני מקיים
 ואקבל שכר למוד:

גופא:

"תני בר קפרא:

"לעולם ידבק אדם בשלשה דברים: ... בחליצה".

כאבא שאול,

דתניא:

"אבא שאול אומר:

הנונס את יבמתו לשם נוי,

לשם אישות,

לשם דבר אחר -

כאילו פוגע בערוה, וקרוב בעיני להיות הולד ממזר".

"בהבאת שלום".

דכתיב: "בקש שלום ורדפהו" (תהלים לד, טו).

קטב, ואמר רבי אבהו:

אתיא 'רדיפה' 'רדיפה'.

כתיב הקא: "בקש שלום ורדפהו",

וכתיב התם: "רדף אדקה וחסד ימצא חיים אדקה וכבוד" (משלי כא, כא),

"בהפרת נדרים".

כרבי נתן.

דתניא:

"דבי נתן אומר:

הנודר - כאילו בנה במה.

והמקיימו - כאילו הקריב עליה קרבן".

"ויתרחק משלשה דברים: ... מן המיאונים".

דלמא גדלה ומיתרטא בה.

"מן הפקדונות".

בבר מתא,

דבייתה כי בייתה דמי.

"מן הערבון".

בערבי שלציון.

דאמר רבי יצחק:

מאי דכתיב: "רע ירוע מי ערב זר"²²¹ (משלי יא, טו)?

רעה אחר רעה תבא:

למקבלי גרים,

ולערבי שלציון,

ולתוקע עצמו לדבר הלכה.

17. קט, ב

רס"י

קשים גרים. שאין בקיאות בדקדוקי מצות ולמדין ישראל ממעשיהן:
כספחת. לישנא דקרא נקט ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב (ישעיה יד):
אין לו תורה. אינו עוסק בתורה:
אין לו תורה. אין מקבל שכר למוד:
אלא תורה. ואין מקיים:
אפילו תורה. אפי' שכר לימוד אין לו:
ואיבעית אימא. כדמעיקרא אין לו אלא תורה ודקאמרת האי נמי פשיטא לא צריכא כו':
אית ליה אגרא. דעשיה:
וגמר הלכה. יודע הלכה שאין דומה לדין הבא לפניו כל כך ומדמי מילתא למילתא ולא משאיל לרביה. והיינו תוקע שסומך ונשען על ההלכה שהוא יודע:
גיבורים. דיינים שלשלמה. שהשלים שלו:
מטתו. בית המקדש ששם לשכת הגזית:

[אמר רבי יצחק:

מאי דכתיב: "**דע ידוע פי ערב זר**" (משלי יא, טו)?

רעה אחר רעה תבא: למקבלי גרים, ולערבי שלציון, ולתוקע עצמו לדבר הלכה].

"מקבלי גרים".

כרבי חלבו.

דאמר רבי חלבו:

קשים גרים לישראל - כספחת בעור.

"ערבי שלציון".

דעבדי שלוף דוץ.

"תוקע עצמו לדבר הלכה".

דתנאי:

"רבי יוסי אומר:**כל האומר אין לו תורה - אין לו תורה."**

פשיטא!

אלא: כל האומר: אין לו אלא תורה - אין לו אלא תורה.

הא נמי פשיטא!

אלא: אפילו תורה אין לו.

מאי טעמא?

אמר רב פפא:

אמר קרא: "**ולמדדתם ועשיתם**"²²² (דברים ה, א),

כל שישנו בעשיה - ישנו בלמידה,

כל שאינו בעשיה - אינו בלמידה.

ואיבעית אימא:

לעולם כדאמרתו מעיקרא:

כל האומר אין לו אלא תורה - אין לו אלא תורה,

לא צריכא דקא מגמר לאחריני ואזלי ועבדי.

מהו דתימא: אית ליה אגרא לדידיה,

קא משמע לן.

ואיבעית אימא:

"תוקע עצמו לדבר הלכה" - בדיינא דאתי דינא לקמיה,

וגמר הלכה ומדמי מילתא למילתא,

ואית ליה רבה ולא אזיל משאיל.

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

לעולם יראה דין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין יריכותיו, וגינהם פתוחה לו מתחתיו,

שנאמר: "**הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל ... מפחד בלילות**"²²³ (שיר השירים ג, ז-ח),

מפחד של גינהם שדומה ללילה.

²²² ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם²²³ הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל. כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות

18. קט, ב - קי, א

רס"י

מאי טעמא דר' גמליאל. דאמר כשתגדיל זו תצא זו בולא כלום:

גדלי בהדה ואע"ג דלא בעל. דניקדשה השתא מ"מ משגדלה תפסי קידושי מעיקרא ואיגלי מילתא למפרע דזיקה דהך לא כלום הוא:

או דלמא. קידושין קמאי לא כלום נינהו ומשום קידושין דבעילה דמשגדלה נפקא הך יבמה ואע"ג דזיקה קודמת לקידושין קסבר המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה דאתי קידושי ומבטלי לזיקה:

מיתלא תלי. כל ימי קטנות ספק יבעול משתגדיל ותהיה אשתו ספק לא יבעול ולא סמכה דעתה:

דאמרה איהו עדיף מינאי. ויוציאני בגט בעל כרחי:

ואנא עדיפנא מיניה. וכל זמן שארצה אצא במיאון על כרחי: **מאי לאו דלא בעל.** ראשון משגדלה וקאמר רב אינה צריכה גט משני דחלו קידושין הראשונים כשגדלה:

כשבעל. לפיכך אינה צריכה גט משני דבעילה שבעל הראשון משגדלה סתמא לשם קדושין נתכוון דיודע היה שאין קידושי קטנה כלום:

על תנאי. שאין עליה נדרים או מומין:

וכנסה סתם. ואח"כ נמצאו עליה נדרים צריכה גט דביאה לשם קידושין הואי דיודע היה שאין קידושין הראשונים כלום: ה"ג צריכה דאי איתמר בהא בהא קאמר רב משום דליכא תנאי והכי איתא בכתובות פ' המדיר (דף עג.):

"דבן גמליאל אומר: אם מיאנה - מיאנה,

ואם לאו תמתין עד שתגדיל - ותצא הלזו משום אחות אשה".

בעא מיניה רבי אלעזר מרב:

מאי טעמא דרבן גמליאל?

משום דקסבר: קידושי קטנה מיתלא תלו, וכי גדלה גדלי בהדה, אף על גב דלא בעל?

או דלמא:

משום דקסבר: המקדש אחות יבמה - נפטרה יבמה והלכה לה,

אי בעל - אין,

אי לא בעל - לא?

אמר ליה:

היינו טעמא דרבן גמליאל,

משום דקסבר: המקדש אחות יבמה - נפטרה יבמה והלכה לה,

אי בעל - אין,

אי לא בעל - לא.

אמר רב ששת:

אמינא: כי ניים ושכיב רב, אמר להא שמעתא.

דתנאי:

"המקדש את הקטנה - קידושיה תלוין".

מאי "תלוין"?

לאו כי גדלה גדלי בהדה, ואף על גב דלא בעל!

אמר ליה רבין בריה דרב נחמן:

הא מילתא דקטנה, מיתלא תליא וקיימא,

אי בעל - אין,

אי לא בעל - לא.

דאמרה: הוא עדיף מינאי,

ואנא עדיפנא מיניה.

וקבר רב אי בעל - אין, אי לא בעל - לא?!

והא איתמר:

קטנה שלא מיאנה, והגדילה, ועמדה ונשאת:

רב אמר: אינה צריכה גט משני.

ושמואל אמר: צריכה גט משני.

קי, א מאי לאו דלא בעל!

לא, דבעל.

אי דבעל מאי טעמא דשמואל?

קסבר: כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל.

והא פליגי בה חדא זימנא!

דאיתמר:

קדשה על תנאי, וכנסה סתם,

רב אמר: צריכה הימנו גט,

ושמואל אמר: אינה צריכה הימנו גט.

רב אמר:

צריכה הימנו גט כיון דנסבה אחולי אחליה לתנאייה.

ר"י

דאי איתמר בהא. גבי קטנה שלא מיאנה בהא קאמר רב דאסיק אדעתיה לבעול לשם קידושין משגלה משום דליכא תנאה אין פסול קידושין הראשונים משום תנאי אלא משום קטנות ואדם יודע שאין קידושין הראשונים כלום וחוזר ובעל לשם קידושין:

אבל בההיא. דאיכא תנאי אימא מודה לשמואל ואדעתא דתנאי בעיל כסבור שאין עליה נדרים וקיימא תנאי שביניהן: **אבי כורסייא.** באפריון וקס"ד כשאר חופות שעדיין לא בעלה ואפי"ה לא הצריכוה גיטא מבתרא אלמא חלו קדושי קמאי:

מינסב נסבי. ונתקדשה בבעילה משגלה:

וקא אפקעינהו לקידושין מיניה. דכל דמקדש תולה בדעת חכמים הוא דהא כדת משה וישראל קאמרינן ורבנן אמרי דחוטף אשה מבעלה לא ניהוי קידושין:

תינח דקדיש בכספא. איכא למימר דאפקעינהו לקידושין ושוו מעות מתנה דהפקר ב"ד היה הפקר:

קדיש בביאה. מאי הפקר ב"ד איכא למימר:

שויה לבעילתו בעילת זנות. והוא בדעתם תלה: **כר' אליעזר.** דמלמדין הקטנה למאן:

ושמואל אומר:

אינה צריכה הימנו גט, כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל!

צריכא,

דאי איתמר ההיא, בההיא קאמר רב, משום דאיכא תנאה, וכיון דבעל, אחליה לתנאה, אבל בהא, אימא מודה ליה לשמואל.

ואי איתמר בהא: בהך קאמר שמואל,

אבל בהך אימא מודה ליה לרב,

צריכא.

ומי אמר רב כי בעל - אין, אי לא בעל - לא!?

והא ההיא עובדא דהנה בנרש ואיקדישה כשהיא קטנה, וגדלה, ואותביה אבי כורסייא, ואתא אחרניא וחטפה מיניה,

ורב ברוינא ורב הננאל תלמידי דרב הוו התם ולא הצריכוה גיטא מבתרא!

אמר רב פפא:

בנרש מינסב נסבי, והדר מותבי אבי כורסייא.

רב אשי אומר:

הוא עשה שלא כהוגן,

לפיכך עשו בו שלא כהוגן,

ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

תינח דקדיש בכספא,

קדיש בביאה מאי!?

שויה רבנן בעילתו בעילת זנות.

אמר רב יהודה אומר שמואל:

הלכה פרבי אליעזר.

וכן אמר רבי אלעזר:

הלכה פרבי אליעזר.

19. קי, א-ב

רס"י

מתני'

שתי יתומות. נכריות:
או חליצה. לאחר שתגדיל:
קטנה וחרשת. לא ידעין בהי
ניחא ליה והי חשיבה אשתו
טפי:

גמ'

וחרשת בת חליצה היא. דקתני
מתניתין וכן שתי חרשות:
כי היכי דעל. לבעל הראשון
שכנסה ברמיזה הכי נמי נפיק
מיבם ברמיזה:
נשואין שתי נכריות. פקחת
לפקח וחרשת לחרש:
כונס. שאינה בת חליצה משום
קרייה אלא כונסה ואם רצה
להוציאה אח"כ מוציאה בגט
שכשם שנכנסה ברמיזה כך
תצא ברמיזה ולא צריכה
חליצה:
כונס ואין מוציאה לעולם. שאין
גיטו מפקע קידושי אחיו פקח
שהזיקוה לו ליבום:
חולץ לא. משום קרייה:

משנה

מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות, ומת,
ביאתה או חליצתה של אחת מהם - פוטרת צרתה.
וכן שתי חרשות.
קטנה וחרשת - אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה.
פקחת וחרשת - ביאת הפקחת פוטרת החרשת,
ואין ביאת החרשת - פוטרת את הפקחת.
גדולה וקטנה - ביאת הגדולה פוטרת הקטנה,
ואין ביאת הקטנה פוטרת הגדולה.

גמרא

וחרשת בת חליצה היא?
והתנן:

"חרש שנחלק, וחרשת שחלצה, וחולצת מן הקטן חליצתה פסולה" (במות קד:)

אמר רב גידל אמר רב:
אביאה.

רבא אמר:

אפילו תימא: אחליצה,
כאן בחרשת מעיקרא,
כאן בפקחת ואחר כך נתחרשה.

חרשת מעיקרא, כי היכי דעל הכי נפק,
פקחת ואחר כך נתחרשה לא, דמעכבא בה קרייה.

איתיביה אביי:

וחרשת מעיקרא בת חליצה היא?
והתנן:

"שני אחיו, אחד פקח ואחד חרש, נשואין לשתי נכריות, אחת פקחת ואחת חרשת,
מת חרש בעל חרשת,
מה יעשה פקח בעל פקחת?
כונס.

ואם רצה להוציא - יוציא.

מת פקח בעל פקחת,

מה יעשה חרש בעל חרשת?

כונס, ואינו מוציא לעולם" (במות קיב:).

מאי לאו בחרשת מעיקרא,

וקתני: "כונס" - אין,

קי, ב, חולץ - לא!

לא, בפקחת ואחר כך נתחרשה.

תא שמע:

"שני אחיו פקחין נשואין שתי נכריות, אחת פקחת ואחת חרשת,
מת פקח בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל הפקחת?
כונס, ואם רוצה להוציא יוציא.

מת פקח בעל פקחת,

מה יעשה פקח בעל חרשת?

או חולץ או מייבם" (במות קיב:).

מאי לאו, מדהוא פקח מעיקרא היא נמי חרשת מעיקרא,

וקתני: "כונס" - אין,

חולץ - לא!

רש"י

מוציא אשתו בגט. דזיקת אחותה פקחת אוסרתה שנישואיה גמורין וזו ספק ואין כח בקידושיה לפטור את אחותה משום אחות אשה: **ואשת אחיו אסורה לעולם.** דחרש לא מצי חליץ ומיכנס נמי לא מצי כניס לה דאחות גרושתו היא דאחותה חרשת היתה קנויה במקצת לאחיו החרש הילכך לא אפשר (שהרי אחות גרושתו היא) ומהך מתניתין לא מותיב ליה לרבא דהכא מדינא לא חליץ האי חרש לפקחת שהרי אשת פקח היתה וזיקתו גמורה וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפיק אלא להכי מייתי לה לגלויי אהנך תרתי תיובתי קמייטא דבחרשת וחרש מעיקרא קמיירי דהא כולהו תניא להו גבי הדדי במתניי לקמן בחרש שנשא פקחת (דף קיב:):

מי מצי מפיק. דקתני מוציא את אשתו בגט ומדקתני בגט משמע שתהא מותרת לאחרים: **נשתטית לא תצא.** פקחת שנשתטית. לא תצא מבעלה אע"פ שהאשה יוצאת לרצון ושלא לרצון רבנן תקון שלא תצא כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר לפי שאינה יודעת לשמור עצמה אבל נתחרשה יוצאת דלא בעינן דעת אשה בגט שהרי אפי' פקחת בעל כרחיה מוציא והכא לא תקון רבנן מידי דהא יודעת לשמור עצמה:

נתחרש הוא כו'. דקידושיו היו גמורין וגירושין בלא דעת: **נכריות נמי.** הנך תרתי דלעיל חרשות מעיקרא קאמר דהא גבי הדדי תניין והגמגום לומר למה לי כל הנך דיוקי דקאמר מדהוא חרש מעיקרא איהי נמי חרשת מעיקרא כו' ומדאחיות חרשות מעיקרא כו' לותיב מחד ומדהוא חרש מעיקרא הנך נמי דלעיל חרשות מעיקרא וקתני בהו כונס אין חולץ לא לאו מילתא היא דכל הנך חרשין דלעיל נפלה לפנייהם פקחת מכח קידושי פקח וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפק אבל בחרשת דלעיל איכא למימר הכי ואפילו הכי קתני כונס פקח ולא חולץ: **שני אחיו חרשין.** נישואיהן שוין בין שהן פקחות בין שהן חרשות בין אחת פקחת ואחת חרשת שהרי כניסתן לבעליהן ברמזיה וכן שתי חרשות כניסתן ברמזיה ואע"פ שהן פקחין או אחד פקח ואחד חרש נישואיהן שוין הילכך יוצאת היבמה משום אחות אשה:

ואם היו נכריות. ומת אחד מהן יכנס השני דלאו בר חליצה הוא או היא אינה בת חליצה: ומדהן חרשין מעיקרא כו' ל"ג דבלאו הכי מצי מותיב מינייהו:

מידי איריא!?

הא כדאיתא והא כדאיתא.

איתביה:

"שני אחיו, אחד פקח ואחד חרש, נשואין שתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת.

מת חרש בעל חרשת,

מה יעשה פקח בעל פקחת?

תצא משום 'אחות אשה'.

מת פקח בעל פקחת,

מה יעשה חרש בעל חרשת?

מוציא את אשתו בגט,

ואשת אחיו - אסורה לעולם" (יבמות קיב:).

וכי תימא: הכא נמי בפקח ואחר כך נתחרש מי מצי מפיק?

והתנן:

"נתחרשה - יוציא,

נשתטית - לא יוציא.

נתחרש הוא, או נשתטה - לא יוציא עולמית" (יבמות קיב:).

אלא לאו בחרש מעיקרא, ומדהוא חרש מעיקרא, היא נמי חרשת מעיקרא,

ומדאחיות חרשות מעיקרא, נכריות נמי חרשות מעיקרא,

ותנן גבי נכריות **"כונס" - אין, חולץ - לא!**

אישתיק.

כי אתא לקמיה דרב יוסף,

אמר ליה:

מאי טעמא תותביה מהא, דיכול לשנויי לך: אחיות חרשות מעיקרא,

נכריות פקחות ואחר כך נתחרשו.

אלא איבעי לך לאותביה מהא:

"שני אחיו חרשין נשואין שתי אחיות פקחות,

או שתי אחיות חרשות,

או שתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת.

וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחיו פקחין,

או לשני אחיו חרשין,

או לשני אחיו אחד פקח ואחד חרש -

הרי אלו פטורות מן החליצה ומן הייבום.

ואם היו נכריות - יכנסו,

ואם רצו להוציא - יוציאו".

היכי דמי?

אילימא בפקחים ולכסוף נתחרשו - מי מצי מפיקי?!

והתנן:

"נשתטית - לא יוציא,

נתחרש הוא או נשתטה - לא יוציא עולמית!"

אלא לאו אחרשין מעיקרא,

ומדהן חרשין מעיקרא, אינהו נמי חרשות מעיקרא, וקתני: **"אם היו נכריות יכנסו".**

"יכנסו" - אין,

יחלצו - לא!

תיובתא דרבה.

תיובתא.

20. קי, ב - קיא, א

["מי שהיה נשוי ל] קטנה וחרשת - אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה].

אמר רב נחמן:

אשכחתייה רב אדא בר אבהו ולרב חנא חתניה,

דיתבי וקמקו אקנותא בשוקא דפומבדיתא,

ואמרי: הא דתנו: "קטנה וחרשת - אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה" -

הני מילי: דנפלה ליה מאחיו פקח,

דלא ידעינן אי בקטנה ניחא ליה, אי בחרשת ניחא ליה.

"אי בקטנה ניחא ליה" - דאתיא לכלל דיעה,

"אי בחרשת ניחא" - גדולה היא, ובת ביאה היא.

אבל נפלה מאחיו חרש - ודאי בחרשת ניחא ליה, דבת ביאה היא, ובת מיניה היא.

ואמינא להו אנא: אפילו נפלה ליה מאחיו חרש, נמי מספקא ליה.

כיצד תקנתו?

אמר רב חסדא אמר רב:

כונס החרשת ומוציאה בגט,

וקטנה תמתין עד שתגדיל, ותחלוץ.

אמר רב חסדא:

שמע מינה:

קסבר רב: חרשת - קנויה ומשוויירת,

קטנה - קנויה ואינה קנויה.

דאי סלקא דעתך: חרשת - קנויה ואינה קנויה,

קטנה - קנויה ומשוויירת,

חרשת אמאי כונס ומוציאה בגט?

קיא, א תיתיב גביה ממה נפשך: אי קנויה היא - הא קנויה היא,

ואי לאו קנויה היא - הא נכרית בעלמא היא.

וכי תימא: קטנה אמאי תמתין עד שתגדיל, ותחלוץ?

תיתיב גביה: אי קנויה היא - הא קנויה היא,

אי לאו קנויה היא - נוכריתא בעלמא היא!

אם כן, חרשת במה תיפוק?

אמר רב ששת:

הכי נמי מיסתברא כדקא מתרין רב חסדא אליבא דרב,

דתניא:

"שני אחין נשואין שתי אחיות יתומות, קטנה וחרשת,

מת בעלה של קטנה - חרשת יוצאה בגט,

וקטנה תמתין עד שתגדיל, ותחלוץ.

מת בעלה של חרשת - קטנה יוצאה בגט,

וחרשת - אסורה לעולם.

ואם בא על החרשת - נותן לה גט, והותרה."

אי אמרת בשלמא:

חרשת - קנויה ומשוויירת,

קטנה - קנויה ואינה קנויה,

משום הכי דכי "בא על החרשת נותן לה גט והותרה",

דאמרת ממה נפשך: אי קטנה קנויה היא - הא נפקא משום אחות אשה,

אי לאו קנויה - שפיר מיבם.

אלא אי אמרת: חרשת קנויה ואינה קנויה, קטנה קנויה ומשוויירת,

כי בא על חרשת, אמאי נותן גט והותרה?

כ"י

ומקו אקווא. מקהילים תלמידים
סביבם שהיו באים לשמוע דבריהם ליי
דמקה אקהתא משיבין קושיות זל"ז:
כיצד תקנתו. דקטנה וחרשת הואיל ואין
האחת פוטרת צרתה וחרשת לאו בת
חליצה היא דניפוק תרוייהו בחליצה ואי
מייבם לה וחליץ לקטנה כשתגדיל
מיפסלא קמייתא עליה דקס ליה בלא
יבנה דהא ביאה דחרשת לא דחיא זיקה
דנימא אין אחריה כלום:

כונס את החרשת ומוציאה בגט. דחליצת
קטנה תפסל לה עליה:

חרשת קנויה במקצת ומשוויירת. קטנה
ספק קנויה כולה ספק אינה קנויה כלל
דבשתיהן קנויות ומשוויירות ליכא למימר
דממתני שמעינן לה דאייכ תיפטר חדא
בביאת חברתה ושתייהן ספק נמי ליכא
למימר מדקתני סיפא דמתני' בא יבם על
הקטנה וחזר ובא על החרשת פסל את
הקטנה בא יבם על החרשת וחזר ובא על
הקטנה פסל את החרשת ואי שתייהן ספק
קמייתא תיתיב גביה ממה נפשך. דהא
אחרונה לא פסלה לה עליה דאם שתייהן
קנויות אין האחרונה פוסלת הראשונה
דאין אחר ביאה כלום ואם זו (קנויה) וזו
אינה קנויה אינן צרות זו לזו אלא חדא
קנויה ומשוויירת וחדא ספק ומדרב שמעינן
דחרשת היא הקנויה והמשויירת וקטנה
ספק משום הכי תצא החרשת בגט דלמא
קטנה קנויה היא לגמרי ועדיפא מחרשת
ופסלה לה חליצתה עליה:

הא קנויה היא. ותו ליכא זיקה
אבתרייתא:

נכרית בעלמא היא. ולא פסלה לה חליצת
קטנה:

(וליעטמיך) קטנה אמאי תמתין ותחלוץ.
ישאנה מתחלה ותשב אצלו ממה נפשך:
חרשת במאי תיפוק. הא לאו בת חליצה
היא רב תקנתא לתרוייהו קתני ואי קשיא
מתניתין דקתני בא על הקטנה וחזר ובא
על החרשת פסל את הקטנה אמאי פסלה
הואיל ונסבה ברישא תיפוק חרשת בגט
וקטנה תיתיב גביה ממה נפשך כדאמרן
ואיכא תקנתא לתרוייהו תריץ מתניתין
משום גזירה דלמא אתי למיבעל חרשת
ברישא והכי נמי מתרץ לה בברייתא
לקמן:

כדקא מתרץ כו'. חרשת קנויה ומשוויירת
קטנה קנויה ואינה קנויה:

מת בעלה של קטנה חרשת יוצאה בגט.
דזיקת קטנה אוסרתה עליו דחרשת קנויה
ומשוויירת וקטנה שמא קנויה לגמרי והויא
לה חרשת אחות זקוקתו: קטנה תצא
בגט. דזיקת חרשת אחותה אוסרתה שמא
קטנה אינה קנויה כלל והויא כמפותרה
וחרשת קנויה ומשוויירת והויא לה אשתו
אחות זקוקתו:

וחרשת אסורה לעולם. לכונסה אי אפשר
שמא קטנה קנויה היא וזו אחות גרושתו
ואין זקוקה לו ואפילו מתה קטנה אחר כך
ופקע איסור אחות אשה אסורה משום
אשת אח הואיל ובשעת נפילה נפטרה ממנו
ובחליצה אי אפשר דלאו בת חליצה היא:

ואם עבר ובא על החרשת. אחר שגירש
הקטנה נותן לה גט והותרה לשוק ממה
נפשך אי קטנה קנויה הואי נפקא לה הך
מרישא משום אחות אשה והך כניסה זנות
בעלמא היא ואי קטנה לאו קנויה היא
שפיר ייבם:

אמאי נותן לה גט והותרה. הא איכא
למימר דלמא חרשת קנויה היא לגמרי
לאחיו וזקוקה לו וקטנה לא דחיא לה
דקנויה ומשוויירת היא וביאתה ביאה
פסולה שהרי אחות אשה במקצת היא
וביאה פסולה לא פטרה מייבום וצריכה
גט לביאתו וחליצה לזיקתו וחרשת לאו
בת חליצה היא:

ר"י

ר' נחמיה. בפרק ר"י (לעיל דף נ:):

יתומות. משום קטנה נקט:

נאסרו שתיהן עליו. אע"י דקטנה מדינא לא מיפסלא עליה משום ביאה דחרשת ממה נפשך אי קטנה קנויה ליכא מידי בתר ביאתה ואי לאו קנויה היא נכרית בעלמא היא אפי"ה אסורה כדמפרש לקמן משום גזירה דלמא אתי למיעבד איפכא ובעיל חרשת ברישא וביאת קטנה פסלה לה דשמא קנויה היא כולה ואתי למימר נמי תיתיב חרשת גביה:

חרשת יוציא בגט. ושריא ממה נפשך אי קטנה קנויה היא מיפטרא חרשת בביאתה דקטנה ואי לאו קנויה היא פטורה בביאה דידיה:

קטנה תמתין כו'. כדמפרש טעמא: **אי אמרת בשלמא.** רישא גבי אחיות דקתני אם בא על החרשת נותן לה גט והותרה משום דחרשת קנויה ומשוויירת וקטנה קנויה ואינה גיטא מיפטרא אי משום אחות אשה אי משום יבומה שהיה בהיתר שאחותה לא היתה קנויה אבל אי הוה אמרינן איפכא קטנה קנויה היא ומשוויירת וחרשת ספק תו לא מיפטרא חרשת בגט דלמא קנויה היא ולא נפקא משום אחות אשה שקנין אחותה הקטנה משוויירת ובביאתה נמי לא מיפטרא דביאה פסולה היא שהרי אחות אשתו היא ומתני רבנן היא ומש"ה קתני סיפא גבי נכרית קטנה בעיא חליצה ואע"י דממה נפשך ביאתה בהיתר הווי גיטא וגיטתה גט גמור משום גזירה דלמא קדים ובעיל חרשת ברישא ואתי למימר נמי תרוייהו ליפקו בגט וקטנה שהיא אחרונה לא סגי לה בגיטא דלמא קנויה היא ורמיא קמיה דלא איפטרא בביאת חרשת המשוויירת ובביאה דידיה נמי לא מיפטרא דביאה פסולה היא דקם עליה באיסור שני בתים: **אלא אי אמרת קטנה קנויה ומשוויירת.** וחרשת ספק ומרישא דקתני באחיות אם בא על החרשת נותן לה גט והותרה שמעין דביאה פסולה פוטר ספא בנכרית אמאי קטנה בעיא חליצה בשלמא אפוקי מפקינן לה מיניה דלמא חרשת אחרונה קנויה כולה ופסלה לה עילויה אלא בגיטא תיסגי לה דביאת עצמה פוטרתה דביאה כשרה היא ואי נמי חשיב לה פסולה משום דקיימא זיקת חרשת דאיכא למימר קנויה לגמרי הא א"ר נחמיה ביאה פסולה פטרה:

מרישא נמי. גבי אחיות:

ש"מ דרבנן היא. דקתני גבי מת בעלה של חרשת אם בא על החרשת נותן לה גט וגבי מת בעלה של קטנה דקתני קטנה תמתין ולא קתני אם בא על הקטנה נותן לה גט והותרה אלמא רבנן היא ומש"ה לא נפקא בגט דביאתה פסולה דחרשת קנויה במקצת וזו אסורה משום אחות אשה ומיבום לא מדחיא דלמא קטנה קנויה כולה וקנין משוויירת דאחותה לא דחי לה:

דלית לה תקנתא דהיתירא. דקתני בה וחרשת אסורה לעולם:

הו"א ליה ביאה פסולה, וביאה פסולה לא פטרה!

הא מני? רבי נחמיה היא, דאמר: ביאה פסולה - פוטרת מחליצה.

אי רבי נחמיה, אימא סיפא:

"מי שהיה נשוי שתי יתומות, קטנה וחרשת, ונמת.

בא יבם על הקטנה,

וחרז ובא על החרשת,

או שבא אחיו על החרשת,

נאסרו שתיהן עליו.

ביצד תקנתו?

חרשת - יוצאת בגט,

וקטנה - תמתין עד שתגדיל, ותחלוץ."

אי אמרת בשלמא: חרשת קנויה ומשוויירת, קטנה - קנויה ואינה קנויה, ורבנן היא, משום הכי: **"תמתין עד שתגדיל, ותחלוץ"**,

דדלמא קדים ובעיל חרשת ברישא, והו"א ליה ביאה דקטנה 'ביאה פסולה'.

אלא אי אמרת: רבי נחמיה,

הא אמר: ביאה פסולה פטרה!

אלא שמע מינה:

רבנן היא.

שמע מינה.

אמר רב אשי:

מרישא נמי שמע מינה דרבנן היא,

דקתני: **"אם בא על החרשת - נותן לה גט, והותרה"**,

ולא קתני: **"אם בא על הקטנה נותן לה גט והותרה"**.

אי משום הא לא איריא חרשת דלית לה תקנתא דהיתירא, קתני תקנתא דאיסורא,

קטנה דאית לה תקנתא דהיתירא לא תני תקנתא דאיסורא.

21. קיא, א-ב

רס"י

מתני'

לא פסל את הראשונה. שהרי ביאתן שוה ואי ראשונה קנויה היא הרי היא אשתו ואחרונה ביאת זנות ואי לאו קנויה היא הרי שתיהן נכריות אצלו שלא היתה קנויה לאחיו ומקיים את הראשונה שלא נפסלה עליו אבל אחרונה לא דלמא קנויות הוּוּ ומשבא על הראשונה קמה הך עליה באיסור שני בתים:

פסל את הקטנה. משום גזירה דלמא קדים ובעיל חרשת ברישא וכדאמר בגמרא ואע"ג דממה נפשך היא שריא ליה הואיל וראשונה היא אי קנויה היא הא קנויה היא אי לאו קנויה היא נכרית בעלמא היא: **פסל את החרשת.** שמא קטנה קנויה כולה וקנין החרשת משוירת:

רבי אלעזר. ה"ג במתני' ובקמיתא רבי אליעזר גרס והכי אמרן בפ"ק דנדה (דף ח.): **מלמדין את הקטנה שתמאן בו.** ותעוקר נישואיה ויקיים את הגדולה:

גמ'

וכן א"ר אלעזר. בן פדת דאמורא הוא הלכה כר"א דמתניתין והוא ר"א בן שמוע: **וצריכא.** לשמואל ור' אלעזר בן פדת למימר בקמייתא הלכה כר' אלעזר ובהא נמי הלכה כרבי אלעזר דבתרוייהו מלמדין את הקטנה למאן:

דאי איתמר בקמייתא. גבי אחיות (לעיל דף קט.) משום דאכתי לא איקיים מצות ייבום הילכך מלמדין את הקטנה אשתו למאן ותתייבם יבמתו: **אבל בהא דאיקיים מצות ייבום.** בשתיהן אימא לא אמר שמואל הלכה כרבי אלעזר אלא יוציא שתיהן בגט:

ואי אשמעינן בהא משום דגדולה רמיא קמיה. לייבומי משום הכי מהדרין אמיאון דקטנה כדי שתתייבם גדולה: **אבל אידך.** בההיא דאחיות דגדולה אחות אשתו היא נימא לא רמיא קמיה ולא ילמדו קטנה למאן בשביל ייבומיה של גדולה צריכא:

משנה

מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות, ומת, ובא יבם על הראשונה, וחדר ובא על השנייה, או שבא אחיו על השנייה - לא פסל את הראשונה. **קיא, ב**

וכן שתי חרשות.

קטנה וחרשת:
בא יבם על הקטנה,
וחדר ובא על החרשת, או שבא אחיו על החרשת - פסל את הקטנה.
בא יבם על החרשת,
וחדר ובא על הקטנה, או שבא אחיו על הקטנה - פסל את החרשת.

פקחת וחרשת:
בא יבם על הפקחת,
וחדר ובא על החרשת, או שבא אחיו על החרשת - לא פסל את הפקחת.
בא יבם על החרשת,
וחדר ובא על הפקחת, או שבא אחיו על הפקחת - פסל את החרשת.

גדולה וקטנה:
בא יבם על הגדולה,
וחדר ובא על הקטנה, או שבא אחיו על הקטנה - לא פסל את הגדולה.
בא יבם על הקטנה,
וחדר ובא על הגדולה, או שבא אחיו על הגדולה - פסל את הקטנה.
רבי אלעזר אומר:
מלמדיו הקטנה שתמאן בו.

גמרא

אמר רב יהודה אמר שמואל:
הלכה כרבי אלעזר.

וכן אמר רבי אלעזר:
הלכה כרבי אלעזר.

וצריכא²²⁴.

דאי איתמר בהא קמייתא - בהך קאמר שמואל הלכה כרבי אלעזר משום דלא קיים מצות ייבום, אבל בהא דאיקיים מצות ייבום, אימא תרוייהו לפקו בגט.

ואי אשמעינן בהא - משום דגדולה רמיא קמיה.
אבל אידך - לא.

צריכא.

²²⁴ במשנה זו וגם במשנה בקט. מובאים דברי רבי אלעזר/אליעזר: "מלמדים הקטנה שתמאן בו", ומובאים על המשנה דברי רבי יהודה אמר שמואל וגם רב אלעזר שהלכה כדברי רבי אלעזר/אליעזר.

22. קיא, ב

רפ"י

מתני'
 יגדלו זה עם זה. ואם בא לגרשה אינו יכול עד שיגדיל דגט קטן אינו גט:
היבמה שאמרה בתוך שלשים יום. שכנסה היבם:
לא נבעלתי לו. ליבם וגט יבמין יוצא מתחת ידה כדמפרש בגמ' והוא אומר בעלתיך ודייך בגט כופין אותו לחלוץ והיא נאמנת דעד תלתין יומין מוקי איניש אנפשיה מלבעול:
לאחר לי יום. הוא נאמן דלא מוקים איניש אנפשיה מלבעול ומיהו איהי לא משתריא דשוייתה לנפשה חתיכה דאיסורא ובעיא חליצה ומבקשין הימנו אבל כופין לא דהא בעל:
בחי בעלה. ולא נתכוונה לפטור עצמה הימנו לאחר מיתת בעלה אלא שהיה להם כעס זה עם זה:

גמ'
לא חולצין ולא מייבמין. קטן שמא ימצא סריס קטנה שמא תמצא איילונית ואינם בני ייבום נמצאו פוגעין בערוה: **ביאה דאיסורא.** קטן בגדולה דגדולה בת עונשין היא ושמא הקטן ימצא סריס והרי נבעלה לאסור לה שלא במקום מצוה וכן גדול בקטנה אם תמצא איילונית נמצא שפגע גדול בערוה אבל קטן וקטנה אפילו אינו בני ייבום כגון הוא סריס והיא איילונית אין כאן איסור דקטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו וה"י שניהן לאו בני עונשין:

משנה

יבם קטן:

שבא על יבמה קטנה - יגדלו זה עם זה. בא על יבמה גדולה - תגדלנו.

היבמה שאמרה:

בתוך שלשים יום: לא נבעלתי - כופין אותו שיחלוץ לה.

לאחר שלשים יום - מבקשין הימנו שיחלוץ לה.

ובזמן שהוא מודה, אפילו לאחר שנים עשר חדש - כופין אותו שיחלוץ לה.

הנודדת הנאה מיבמה:

בחי בעלה - כופין אותו שיחלוץ לה.

לאחר מיתת בעלה - מבקשין הימנו שיחלוץ לה.

ואם נתכוונה לכך - אפילו בחי בעלה מבקשין הימנו שיחלוץ לה.

גמרא

לימא מתניתין דלא כרבי מאיר.

דתנא:

"קטן וקטנה - לא חולצין ולא מתייבמין,

דברי רבי מאיר".

אפילו תימא רבי מאיר:

כי אמר רבי מאיר גדולה לקטן, וקטנה לגדול, דחד מיניהו ביאה דאיסורא הוא.

אבל קטן הבא על הקטנה, דתרוניהו כי הדדי נינהו - לא אמר.

והא קתני: **"בא על יבמה גדולה תגדלנו!"**

אמר רבי חנינא חוואה:

"בא" שאני.

והא **"תגדלנו"** קאמר, דכל ביאה וביאה דאיסורא הוא!

אלא מחוורתא - מתניתין דלא כרבי מאיר.

23. קיא, ב

רס"י

ולביתך שעתא. כשיגדלו:
 ואימא הכי נמי. לעולם אסורה
 לו:
 אפי' בן יום אחד. ישבו יחדו
 קאמר קרא יבמה יבא עליה
 ואפי' לא הוי משמע כל דהו
 מסברא שריא ליה בקטנות
 כדאמר:

[יבם קטן]

שָׁבָא עַל יְבָמָה קְטָנָה - יִגְדְּלוּ זֶה עִם זֶה.
 בָּא עַל יְבָמָה גְדוּלָה - תִּגְדְּלוּנָו].

קרי קאן: "להקים לאחיו שם" (דברים כה, ז),
 והאי לאו בר הכי הוא!

אמר אביי:

אמר קרא: "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) - כל דהו.

רבא אמר:

בלאו הכי נמי לא מציית אמרת,
 מי איכא מידי דהשתא אסירא ליה ולבתר שעתא שריא?
 והא אמר רב יהודה אמר רב:

כל יבמה שאין אני קורא בשעת נפילה: "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) -
 הרי היא כאשת אח שיש לו בנים, ואסורה.

ואימא הכי נמי!

אמר קרא: "כי ישבו אחים יחדו" (דברים כה, ה), אפילו בן יום אחד.

רש"י

טענת בתולים. להפסיד כתובתה: כל שלשים יום. דיכול לטעון לא בעלתי עד עתה: נסתרה לאלתר. הוא טוען ואם טוען לאחר זמן אינו נאמן דודאי מרישא בעל ומצאה בתולה ושתק והשתא הוא דרתח עלה: מיבזז בזיז. בוש הימנה:

24. קיא, ב - קיב, א

"יבמה שאמרה בתוך שלשים יום: [לא נבעלתי] - בופין אותו שיחלוץ לה. לאחר שלשים יום - מבקשין הימנו שיחלוץ לה".

מאן תנא דעד תלתין יומין מוקים איניש אנפשיה?

אמר רבי יוחנן:
רבי מאיר היא.

דתנא:

"טענת בתולים - כל שלשים יום,

דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר:

נסתרה - לאלתר,

לא נסתרה - אף לאחר פנה שנים".

רבה אומר:

אפילו תימא רבי יוסי.

עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם אלא בארוסתו דגיס בה.

אבל אשת אחיו

קיבא מיבזז בזיז מינה.

25. קיב, א

רפ"י

בשגיטה יוצא. שנתן לה גט
וקס"ד גט גמור לביאתו הוא:
היא אומרת נבעלתי. לאחר
שלשים קאי:

יוציא בגט. אם בא להוציאה
דיה בגט דהיא נאמנת דכולי
האי לא מוקים:

צריכה גט לביאתו. משום דאמר
בעלתי ולאחר שלשים יום איהו
מהימן:

וחליצה. משום דהיא שויתה
לנפשה חתיכה דאיסורא
ומדקאמר צריכה גט מכלל
דבאין לה גט עסקינן ואמאי
קתני רישא כופין לחלוץ
ניכפיהו לייבם:

אמר רבי אמי. לעולם בשגיטה
בידה והכי קאמר צריכה חליצה
עם גיטה ואע"פ דקתני
אמבקשים קאי וה"ק אע"פ
שחזר ואמר לא בעלתי דאיכא
למימר כופין הואיל ומודה
אפי"ה אין כופין אלא צריכה
חליצה ואי לא בעי למיחלץ לא
כייפינן דסמכינן אדיבוריה קמא
הואיל ולאחר שלשים יום הוא:

רב אשי אמר. לעולם צריכה גט
אחר לבד גט הראשון דהתם גט
לזיקתו ונפסלה עליו לפיכך לא
נכפינן לייבם וכיון דאמר בעלתי
צריכה גט לביאתו דיש ביאה
אחר הגט והשתא מסתברא
אע"פ דקתני וה"ק אע"פ שחזר
ואמר לא בעלתי ואיכא למימר
לא תיבעי גט אלא חליצה אפי"ה
בעיא גט:

שניהם מודים. שלא נבעלה
ומעיקרא אמר בעלתי:
הון. כך שמו:

צרתה מהו. יבמה שכנסה היבם
ונפטרה צרתה ואמרה יבמה
לאחר זמן לא נבעלתי מהו
ליאסר צרתה מפני דיבורה של
זו:

מפני שאנו כופין ומבקשים.
לצרכה דאיהי שויתה לנפשה
חתיכה דאיסורא נאסרה צרתה
ודאי לא מיתסרא דחזקה
הכונס את האשה בועל לאלתר:

["היבמה שאמרה:

בתוך שלשים יום: 'לא נבעלתי' - כופין אותו שיחלוץ לה"].

עד ש'כופין אותו לחלוץ" - ניכפנו לייבם!

אמר רב:

בשגיטה יוצא מתחת ידה.

מיתיבי:

"יבמה שאמרה בתוך שלשים יום: 'לא נבעלתי',
בין שהוא אומר: 'בעלתי', בין שהוא אומר 'לא בעלתי' - כופין אותו שיחלוץ לה.

לאחר שלשים יום - מבקשין הימנו שיחלוץ לה.
היא אומרת: 'נבעלתי', והוא אומר: 'לא בעלתי' - הרי זה יוציא בגט.

הוא אומר: 'בעלתי', והיא אומרת: 'לא נבעלתי',
אף על פי שחזר ואמר: 'לא בעלתי' - צריך גט וחליצה!"

אמר רבי אמי:

צריכה חליצה עם גיטה.

רב אשי אמר:

התם - גט לזיקתו,

הכא - גט לביאתו.

הנהו שניהם מודים,

דאתו לקמיה דרבא,

אמר להו רבא: חלוצו לה, ושרו לה תיגרא.

אמר ליה רב שרביא לרבא:

והתניא:

"צריכה גט וחליצה!"

אמר ליה:

אי תניא תניא.

בעא מיניה הון בריה דרב נחמן, מדרב נחמן:

צרתה מהו?

אמר ליה:

וכי מפני שאנו כופין ומבקשים - תיאסר צרה!?

26. קיב, א

רש"י

האומרת טמאה אני לך. אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי דאיתסרא עליה וכתובתה לא מיפסדה ובאשת כהן מוקמינן לה בפרק בתרא דנדרים: השמים ביני לבינך. גלוי וידוע לפניו שאינך נזקק לי כדרך בני אדם ואין איש עד להוכיח בין שנינו:

נטולה אני מן היהודים. נדרה היא שלא תיבעל ליהודים ומדאסרה נפשה אכולי עלמא ש"מ תשמיש קשה לה ואנוסה היא לפיכך נוטלת כתובתה: נותנת עיניה באחר. ותלך למקום שאין מכירין בה ובנדרה ותנשא לו:

תביא ראיה לדבריה. ואם לאו לא כל כמינה דאסרה נפשה עליה:

יעשו דרך בקשה. לבעל להתנהג בה מנהג יפה:

ליבם מהו. מי אסירא ליבם מפני נדר זה שנדרה בחיי בעלה או לא:

מי מסקה אדעתה דמיית בעלה. בלא בנים ונפלה קמי יבם ונדרה נמי אדעתא דידיה ובעל לא הפר אלא לחלקו ויבם נמי לא מצי מיפר שאפי' בעל אין מיפר בקודמים ואסורה לו: או לא אסקה אדעתה. ולא נדרה זו אלא לאסור עצמה על כל מי שמתרת לו ע"י גירושי בעלה ולהפיס דעתו של בעל שלא יחדנה בנותנת עיניה באחר כדי שיתרצה לגרשה אבל איבם שאסורה לו ועומדת אפי' אחר גירושין לא נתכוונה ומותרת לו אם מת בעלה ולא גירשה:

אינו כבעל. שיהיה צריך להפר כבעל דאדעתא דבעל נדרה וצריך הוא להפר אבל ליבם מותרת בלא הפרה: מבקשין מיבעי ליה. דאיכא למימר להכי איכוונה:

"הנודרת הנאה [הנאה מיבמה]:

בחי בעלה - כופין אותו שיחלוץ לה.

לאחר מיתת בעלה - מבקשין הימנו שיחלוץ לה.

ואם נתכוונה לכהן - אפילו בחיי בעלה מבקשין הימנו שיחלוץ לה].

תנן התם:

"בראשונה היו אומרים: שלש נשים יוצאות, ונוטלות בתוהו.

האומרת:

'טמאה אני לך'.

'השמים ביני לבינך'.

'נטולה אני מן היהודים'.

תרו לומר: שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר, ומקלקלת על בעלה.

אלא:

האומרת: 'טמאה אני לך' - תביא ראיה לדבריה.

'השמים ביני לבינך' - יעשו דרך בקשה.

'נטולה אני מן היהודים' - יפר חלקו ומשמשותו, ותהא נטולה מן היהודים".

איבעיא להו:

"נטולה אני מן היהודים" - ליבם מהו?

מי מסקה אדעתה דמיית בעלה ונפלה קמי יבם,

או לא?

רב אמר:

יבם אינו כבעל.

ושמואל אמר:

יבם הרי הוא כבעל.

אמר אביי:

כוותיה דרב מסתברא,

דתנן:

"הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה - כופין אותו שיחלוץ".

קיב, ואם איתא דמסקה אדעתה ^מבקשין מיבעי ליה!

הכא במאי עסקינן:

באשה שיש לה בנים,

דכולי האי לא מסקה אדעתה.

אבל, אין לה בנים, מאי 'מבקשין'!?

אדתני: "אם נתכוונה לכהן אפילו בחיי בעלה מבקשין ממנו שיחלוץ לה" - ליפלו וליתני בדידה!

במה דברים אמורים: בשיש לה בנים, אבל אין לה בנים מבקשין!

אלא, שמע מינה:

לא שנא יש לה בנים, ולא שנא אין לה בנים - כופין אותה,

כרב.

שמע מינה.

הדרן עלך בית שמאי